

KURJER LITIEWSKI

w WILNIE DNIA 25. Kwietnia V. S. ROKU 1806.

ROSSYA.

S. PETERSBURG V. S. 17 Kwietnia. GL. Rtszczew przyięty do służby umieszcza się w armii. Byłey służby Królewsko Francuzkiej Półkownik Maisonfort, w randze Konsyliarza kolleskiego użyty będzie w Collegium zagranicznych interessów. Ukaz r. 1804 dozwalający przeprowadzać drzewo Szwedzkie przez jezioro Ładozkie, Nowę, do portu S. Petersburgskiego, w skutkach swoich iest zastanowiony. Umarły GM. artylleryi Medem wymazuje się z rang listy. Dystyngwuiący się w przeszley kampanii Podpółkownik Engelman otrzymał rangę Półkownika. GM. Kołogriwow odebrał najwyższy reskrypt, w którym J. J. M. wychwaliwszy mężstwo i odwagę iego okazaną w bitwie d. 20 listopada pod Austerlitz, darował znaki bryllantowe orderu S. Alexandra Newskiego.

Za najwyższym rozkazem, Minister sprawiedliwości X. Łopuchin donosi: Krzysztofowi Zukowskiemu z Białeyrusi, proszącemu o przejrzenie w powszechném zebraniu Senatu sprawy toczącej się w Mohilewskim sądzie Gł: za iego doniesieniem na urzędników byłey komory celney w Tołoczynie, o skrzywdzenie dochodu skarbowego: J. J. M. znajdując słuszny i zgodny z prawem wyrok z Departamentu Senatu r. 1792, potwierdzony r. 1800 przez powszechne zgromadzenie, które uznało doniesienie Zukowskiego za niesprawiedliwe, proźby nie przyioł.

Ezbiecie Korsakowey z Białeyrusi; proźba iey o pomoc i ratunek w ucisku, iakiego doznaie od różnych sądów i osob, nie zyskała względu; gdyż pokazało się z indagacyi, że krzywdy żadney nie ma; a iesliby miała iaką, otwarta dla niey droga równie z innemi do szukania opieki porządkiem prawnym w miejscu przyzwoitém.

Półkownikowi b. w. P. Gottowfowi proszącemu, ażeby 13 spraw iego z różnemi osobami będących w 3 Departamencie Senatu, przeniesiono do 5 Departamentu, gdzieby razem osądzone być mogły z inną iego sprawą, która iuż weszła do tego departamentu: proźbanie przyięta; gdyż sprawy iedney nawet osoby mogą być rozmaitego rodzaju.

AUSTRYA.

WIEDEN 20 kwietnia. Umarł żałowany powszechnie w armii Cesarskiej Półkownik Bubna, który na ostatniey kampanii w kilku bitwach z Masseną stoczonych we Włoszech nad brzegiem Adige rzeki, zyskał chwalebne świadectwo mężstwa i przezorności swojej od Arcy X. Karola.

Talleyrand i Berthier Officyerowie młodzi, krewni Francuzkich Ministrów tegoż imienia, długo bawiąc w stolicy naszej odiechali do Paryża; niosą podobną umowę przez Graffa Bellegarde z G. Adreossy podpisaną, względem przeyscia woysk Francuzkich do Dalmacyi. Żołnierz gotowizną wszystko płacić powinien. Trudności zachodzące o dzierzawę tey prowincyi nie są ułatwione. Załogę w Braunau powiększyć kazał Marszałek Berthier; 5 t. wieśniaków okolicznych wezwano do roboty; wały działami osadzono.

Arcy X. Jan Dyrektor najwyższy korpusu inżynierów, niedawno wyjechał do Austrii wyższej z kilku dobranymi Officyerami; oglądać mając najwyższymi stanowiska, na których będą zbudowane twierdze ogromne, fortyfikacye polowe, do zasłony granic naszych, stosow-

wnie do dzisieyszego położenia Monarchii. Ztąd Arcy X. uda się dla równych pobudek do Saltzburga, Stiryi, Carinthii, Carnioli; projekt inżynierów roztrząsiony przez Arcy X. Karola, do skutku iak nayrychley kaze Monarcha przyprowadzić.

Arcy X. Ferdynand, któremu Wurtzburg dano w zamianę, wkrótce ma odiechać do kraioów swoich; ekwipaże iuż uprzedziły. Francuzkie woyska tam stojące po ustąpieniu Austryaków, przed kilku d. nagle rozkaz odebrały przeysć do Anspach, i zbliżyć się do brzegów Dunaju; czego iednak nie uczynią podobno, gdy względem Dalmacyi i otworzenia do niey drogi przez Trieste umowę podpisano. Inni rozumieją, że za Wurtzburg i Braunau odstąpiony Bawarskiemu domowi, Austryacki inną nadgodę otrzyma.

Następca tronu Arcy X. Ferdynand i inne potomstwo Franciszka z wkrótce tu iest spodziewane z Kaschau. Wiadomości odebrane z Triestu doniosły, że ten port zamykają dziś floty nieprzyjazne Francuzom; przez co handel nasz powstający z upadku bardzo cierpi; niewolno zawiać okrętom, które niosą broń i amunicyą, zboże, żywność wszelką, chociażby nawet należały do narodów obiętnych.

GL. Giulay, który wiele się przyczynił do traktatu Presburgskiego, otrzymał dostojność Banna Croacyi. Spodziewamy się, że Francuzi w kwietniu ter. Braunau opuszczą. W kilka d. za Arcy X. Janem wyjechał G. kwartmistrz armii Austryackiey Mayer, któremu szczególniey zlecono przejrzyć okolice Wels, Willach, Budweis, gdzie twierdze nowe mają być założone. We wszystkich regimentach konnych Franciszek z czwartą dywizyą zwinąć rozkazał.

W r. 1805 konsumpcya naszej stolicy potrzebowała 70 t. krów i wołów, 65 t. cieląt, 160 t. baranów i agniąt, 70 t. wieprzów, 300 t. miar wina rozmaitego, 700 t. miar, eymer, piwa.

PRUSSY.

BERLIN 29 kwietnia. Brat Królewski Królewicz Henryk niedługo w Dreźnie zabawił; oglądał cokolwiek ta stolica ma uwagi godnego, i do nas powrócił; za nim wkrótce pośpieszył panujący X. Orange Nassau Fulda. GL. Grevenitz uwolniony od służby z rangą G. infanteryi; po nim inspekcyą otrzymał GM. Zastrow.

D. 22 dywizya woysk Szwedzkich zostawiona w kraiu Lawenburgskim, opuściwszy miasto onego stołeczne ustępowała do Ratzeburga. Tegoż d. wkroczył do prowincyi Półkownik Pruski Beeren na czele półku konnego, ktorego iest Szefem, i pieszego Tchammer. Miasto Lawenburg osadziliśmy bez żadney przeszkody; lecz gdy nazajutrz Półkownik ciągnął do Ratzeburga, Szwedzi w liczbie 400 ludzi, zastanowiwszy się blisko onego pod Gress Zecher, odpor dawać umyślili. Pruskie woysko szło z kolumnami. Ledwie z nich pierwsza zbliżać się zaczęła do pomienionego miejsca, gdy Szwedzi ognia dali; którym raniony został Officyer Pruski, unterofficyer i żołnierz. Nie odpowiedziano strzelaniem z naszej strony, gdyż o krokach nieprzyjacielskich nie myślono. Półki więc Pruskie drogą zaczęłą postępując, gdy iuż Szwedzkiemu żołnierzowi odwrót przecinały, Beeren wysłał trębacza do Graffa Loewenhielm kommandanta dywizyi przeciwney, zapytując się, co daley chce czynić. Odpowiedział, że do kraiu Meklemburskiego wyciągnie. Otwieramy drogę. Ale Szwedzi pod Ratzeburg stanowscy, powtore wzięli się do broni. Daliśmy do nich ognia

kilka razy, od którego padł koń i człowiek z przeciwny strony. Zatem Loewenhielm opuszcza zupełnie kraj Lawenburgski, wkracając przez Gadebusch do Meklemburga. W Ratzeburgu znaleziono wiele koni zostawionych od Szwedów; wszystkie do Wismar kazał Beeren odprowadzić.

Rzecz niewątpliwa, że poseł Angielski Jackson opuszcza naszą stolicę; Pruski Jacobi wkrótce wyjedzie z Londynu. Rząd nasz do wszystkich portów Europejskich przesłał rozkaz, ażeby okręta Pruskie w nich zostały, nie narażając się na niebezpieczeństwo poymania przez floty Jerzego 3. Ompłoda poseł Hannowerski oddalając się do Drezna, podał notę Ministrom naszym, której treść nie ogłoszona. Reprezentant Elektora Hannowerskiego na seymie Rzeskim, dotąd w Ratisbonie bawi. Tymczasem G. Schulenburg czyni nowe urządzenia w krajach zajętych; prowincjom: Calenberg, Grubenhagen, Luneburg, Hoya, Diebholtz dał administratorów; Osnabruck wojskiem osadził i Buckeburg, do Akademii w Goettindze kommisarza wysłał, porty zamknął.

Keller dawniej poseł w Stockholmie i Wiedniu, został Ministrem stanu. Wszystkie dywizye wojsk Pruskich powróciły do garnizonów swoich, i tego stanu, w jakim być powinny podczas pokoju. Same tylko dywizye GG. Kalkreuth i Blucher zostały na wojennym stopniu, które wynoszą razem 80 t. żołnierza. Liczba zatrzymanych okrętów Pruskich w portach Angielskich wynosi 200. Nie wątpimy, że Ministrowie Jerzego 3 wkrótce ogłoszą rozkaz na zamknięcie uścia rzek Ems, Elby, i Weser. Zostanie więc tylko Prussom handel lądowy. Jest wiadomość, iż Anglicy przysłali 6 okrętów lin. do Sundu pod kommandą Adm. Russel.

TURCYA.

BELGRAD 7 kwietnia. W nocy d 31 Marca kilka set Bosniaków przeszedłszy rzekę Drina ciągnęło z odsieczą oblężonyj twierdzy Sabacz; ostrzeżony o tém Czerny rusza z obozu, spotyka nieprzyjaciół, poraża, 70 bierze w niewolę, i wszystkich natychmiast zabić kaze. Którzy z Bisurmanów na placu nie polegli, uciekają do Sabacz; przez co nie tylko załoga zmocniona nie jest, owszem większy niedostatek żywności czuie; i dawnoby się już poddała Serwianom, na łaskę, iak żąda ich naczelnik, gdyby miała nadzieję, że kapitulacja będzie dochowana. Lecz świeży przykład pokazuje, iak nieublagana zawziętość jest między stronami przeciwnymi. Serwianie stojący obozem pod murami naszymi, przez 2 d. obchodzili pamiątkę tego zwycięstwa strzelaniem z armat i ręcznej broni.

Głośno mówią, że im straszna nie jest potęga Ottomanów; spodziewają się odebrać wkrótce posiłek od Chrześcian osiadłych w prowincjach ościennych. Paswan Oglou nie tylko od Bulgarów zwyciężony i poymany nie jest, owszem w Widdinie czyni gotowość do zagaenia kampanii przeciw Serwianom, skoro wojska Tureckie Jusuf Basza przyprowadzi do brzegów Dunaju.

FRANCYA.

PARYZ 18 kwietnia. Przysłani od rządu do zgromadzenia prawodawczego stanu Konyliarze, przełożyli naprzód, że bank Francuzki odstępuiąc prawideł przepisanych, nowych potrzebuie, i nie sobie samemu tylko, ale krajowi ma być pożytecznym. Dotąd miał akcyi 45 t. każda po t. franków; teraz kapitał będzie podwoiony; wyznacza się naywyższy dozorca Cretet z pensją 60 t. Regenci, Cenzorowie, których powinnością jest zachować ściśle prawo.

To przełożywszy zabrał głos Kosyliarz Regnault, i oświadczył, że rząd na r. 1806, przydając do niego 100 d. pozostałych od r. prz. Republikantskiego dla zaszczytnej odmiany Kalendarza, potrzebować będzie ogółem summy 894 mill. fr. Wydatek oney następuie. Procenta od długów wieczystych 75 mill. Procenta od długów dożywotnych, które się umarzaią przez śmierć wierzycielów, 18 mill. Procenta od długów Piemontskich 4 mill. Procenta od długów Liguryjskich 2 mill. ogółem procentu od długów publicznych 97 mill. franków. Na listę cywilną 34 mill. Na wojsko lądowe 229 mill. Na administracyą departamentu wojennego 162 mill. Na departament morski 166 mill. W. Sędziemu 26 mill. Ministrowi zagranicznych interessów 25 mill. Na departament we-

wnętrzny 34 mill. Na departament skarbowy 40 mill. Na departament duchowny 37 mill. Na policyą, inne wydatki potoczne 27 mill. Naostatek zostać powinno w skarbie na wydatki nieprzewidziane 33 mill.

Jakożkolwiek ta summa jest ogromną, nie obeymuie zapewne wszystkich wydatków narodu. Nie wchodzą do rachunku summy wybierane we Włoszech, w Niemczech, u Batawów; gdyż owe 894 miliony składać musi narod. To ieszcze uważać trzeba, że summa pomieniona zastępuie wydatek r. 1805 w części prawie trzeciej; na rok więc 1806 płacić będzie Francya nie więcej nad 700 mill. fr.

Czekają wkrótce prawodawcy innych posłańców od rządu, który ukaza, iakie w r. prz. były skarbowe dochody, iak wiele w szczególności z którego źródła wpłynęło pieniędzy do skarbu, naostatek iakie być mają daniny w r. ter. Wiadomo, że gruntowa, osobista, od drzwi, okien, patentów zostaną na dawnym stopniu; lecz od zbytku ma być zniesiona, na której miejscu w r. 1807 nastanie podatek konsumpcyjny. Przydał Cretet, że miasta całej Francyi liczące naymniej 4 t. mieszkańców, i więcej 20 t. fr. dochodu czystego, część onego dziesiątą ofiarować powinny żołnierzom do życia wygodniejszego. To wysłuchawszy prawodawce czytali wspomniany dawniej projekt processu sądowego, który w prawo zamieniony został.

Nie słyszemy ieszcze o cofnieniu rozkazów danych wojskom Francuzkim, ażeby do Niemiec powracały; nawet liczna artyllerya z Strasburga i Moguncyi wyszła do obozów. Rozumiano, że gwardye narodowe niedawno rozwiązane, będą musiały raz ieszcze wziąć się do broni; lecz do tego niema podobieństwa. Dziś przysłane doniesienia od brzegów Renu zwiastują, że dywizye nasze zbliżą się wkrótce do granic oyczystych, te wyiowszy, którym do Dalmacyi i do Włoch pośpieszać trzeba. Sami tylko Bernadotte i Mortier zostaną w Frankonii do niezamierzonego czasu. Inna jest pogłoska, że rząd Francuzki przyimuie na żołd swój 14 t. Bawarczyków, 4 t. Wurtembergskiego, 2 t. Badeńskiego żołnierza, i nawzajem równą liczbę swojego u nich zostawi.

W miasteczku Warwick blisko Ypres w dawney Flandryi, most na rzece Lys nagle upadł; stojący na nim ludzie w liczbie 15, blizkiemi byli nieuchronney zguby; podał tonącym rękę wieśniak Catoine; wszystkich ratował, i w nadgodę od rządu list pochwalny otrzymał.

Liguryjskie brzegi za rozkazem Podskarbiego Lebrun tak są przysposobione do obrony, że im Officyerowie nasi dają dziś imię żelaznych, na podobieństwo brzegów zachodnich od Boulogne do Calais. Rząd nasz starać się usilnie postanowił, ażeby Włosi powszechnie wszyscy, szczególniej zaś Neapolitańczykowie z niewoli zbóyców Afrykańskich oswobodzeni byli.

Twierdza Gaeta broni się uporczywie. Strzelać do niej zaczęto z kilkudziesiąt moździerzów i armat ciężkich. X. Hesse Philipsthal pokazuje się godnym zaufania, które w nim położono. Liczba żołnierzy Francuzkich pod murami wynosi 24 t. Miasto w dole położone dawno opuścili obywatele, szukając schronienia w zamkach, których garnizon przechodzi 6 t. Inzenierowie nasi szanową robotę w nocy prowadzą naybardziej, która wędnie jest bardzo niebezpieczna; gdyż Neapolitańczykowie oblężeni mając liczną i dobrą artylleryą, szkodę wielką w ludziach nam czynią. Massena oddalił się z obozu do Reggio, gdzie jest przy nim 20 t. zbroynych, podobno na wyprawę Sycyliiską zgromadzonych.

Pewna jest wiadomość, iż Anglicy eskadrę swoją w tej stronie zmocnili niedawno 2 okrętami lin. które Adm. Collingwood przysłał z Gibraltaru. Liczna ich flotta przewozowa wszedłszy z Malty do Messiny, ten port i cytadelę osadziła. Słychać, że Ferdynand 4 ma 30 t. żołnierza; Anglików iak wiele jest niewiadomo. Powiadano, iż opuścić wyspę mieli; dziś mówią, iż nietylko z Malty, ale też z Angielskich portów znaczny posiłek odebrać wkrótce mają ku obronie zagrożoney niazdem wyspy. Nasi utrzymują, że nie będzie niepodobno zebrać w portach Neapolitańskich potrzebną liczbę statków do przeprawy przez cieśninę; milczą jednak o wy-

godnym porcie, do którego by zgromadzić się mogły z łatwością, zwłaszcza gdy dziś Anglików potęga morską w tych stronach urosła.

Gwardya spodziewa się wkrótce rozkaz odebrać do ruszenia, w którą stronę, czas pokaże. Marszałek Lannes będzie miał komendę armii liczonej. O podróży Napoleona i Oyca S. nic nie mamy pewnego.

Universitas Paryzka w rewolucyi zgaszona, ma wkrótce być przywrócona do dawnego stopnia; 3 Senatorów będzie onej Rektorami.

Z Martiniki okręt przysłany do Orient donosił, że ta osada jest w dobrym stanie. Murzyni niewolnicy bunt podnieść zamýślali. G. Kapitan Adm. Villaret zapobiegł nieszczęściu. Jedna z eskadr Francuzkich zawinęła do portu; która? zgadnąć trudno; jedni mówią, że Willaumetz tu wprowadził 10 okrętów Bresteńskich; zdaniem drugich, Kapitan Hermite poymawszy u brzegu Afryki zachodniej kilka statków Angielskich, udał się do wysp cukrowych z okrętem Regulus od 80 arm. 3 fregatami.

Fontanes skończył prezydencyą w zgromadzeniu prawodawczém; wybranych Kandydatów do tego urzędu podano panującemu; pierwszym jest G. Nogués, poymany przez Anglików na wyspie S. Lucie. Adm. Villeneuve na słowo uwolniony, z 2 Kapitanami przybył do Morlaix.

Jeńców Austriackich 14 t. przez Strasburg wyprowadzono na brzeg prawy Renu; zastanowieni w drodze, czekają dalszych rozkazów, które już odebrać musieli, i podróż kończą do granic oyczystych, jeżeli prawda, że trudności z dworem Wiedeńskim zachodzące ułatwione zostały od posła Larocheoucault i G. Andreossy. Do Dalmacyi ciągnąć mają: 6 regimentów ciężkiej piechoty, 2 strzelców konnych, 1 huzarski, legion Szwajcarski, Corsykański, Hannowerski, i Latour Dauvergne, który już stanął w Turynie, z kąd rzeką Po spłynie do Ferrary.

Agent nasz handlowy w Liwornie, który znaczne summy bezprawnie u kupców wydarł, z nieprzyjacielem wdał się w zamianę jeńców, do sądu został oddany. Podobnym sposobem 5 pierwszych Liwrantów pozwał rząd kazał o zwrócenie 40 mill. fr. niesłusznie wziętych ze skarbu na opatrzenie wojska.

Posel Margrabia Lucchesini do wszystkich portów Francyi przesłał uwiadomienie, iż Angielski rząd zabierać kazał okręta Pruskie; żeglarze więc tego narodu spokojnie zachować się i zostać powinni na mieycu. Słychać, że uroczystość na May m. zapowiedziana, skończy się na wielkim iarmarku, w czasie którego wiadomym obyczajem będą wystawione doskonalsze płody narodowego przemysłu, i nadgrode odbiorą; ponieważ inne obrządki dopełnione być nie mogły dla oddalenia się armii, które w czasie krótkim nie przybędą do stolicy.

BATAWSKA RP.

HAGA 22 kwietnia. Daremną mieli nadzieję Batawowie wdziec wprowadzony porządek do Administracyi skarbowey. Zachwalona, tyle razy nam przyobiecana oszczędność kończy się dziś na tém, że naród zamiast 69 mill. złot. Holl. ile dotąd wydawał corocznie od zaczętej rewolucyi, na r. ter. potrzebować będzie więcej 77 mill. według projektu następującego, który niedawno Pensyonarz podał wysokim Stanom. Procenta od długów narodowych wynoszą blisko 30 mill. utrzymanie flotty blisko 17 mill. armia lądowa 19 mill. Zagraniczne interessa 500 t. Naostatek na administracyą wewnętrzną, ekonomiczny wydatek Departamentów, wsparcie kompanii wschodnio i zachodnio Indyjskiej składać trzeba blisko 11 mill.

Tak ogromny wydatek przeraził tym sprawiedliwiej Batawów, im bliższymi być się rozumieli obiecanego zmniejszenia dawney summy. W niespokojney troskliwości czeka naród, co powiedzą stany, i z jakich źrópeł czerpać będą, ażeby skarb opatrzyły; gdyż nadziei niema, żeby rząd sumę zmniejszył. Bez wątpienia dług nowy zaciągać będziemy; gdyż niepodobno, abyśmy przez nadzwyczajny podatek mogli złożyć ile każą.

W projekcie Pensyonarza 2 artykuły naybardziej zastanawiają każdego, wydatek na wojska morskie i lądowe. Zna świat cały że Batawowie flott nie mamy ogromnych; ledwie jest w portach kilka okrętów, które od początku wojny stoją nieczynne w Texel i Helvoetsluis. Nikt z ziomków nie chciał wierzyć pogłosce rozniesionej niedawno za granicą, że Batawska eskadra w liczbie żagłów 14 już poszła, albo przynajmiej ma iść wkrótce do Sundu. Nie mamy tak wiele statków uzbrojonych. Budowla też i uzbrojenie innych nie zdaie się potrzebować tak wielkiej summy; zwłaszcza gdy nie widać w portach roboty nagłej, ani są wydane rozkazy do tego. Ogłoszonemu zaś wyjściu na morze Adm. Kikkert sprzeciwiłby się zapewne Russel często ukazujący się pod Texel.

Cośmy powiedzieli o flocie Batawskiej, to samo rozumieć trzeba o wojsku lądowém. Niemamy nad 20 t. żołnierza narodowego; utrzymanie tej liczby nie potrzebuie zapewne 19 mill. złot Holl. Domyslać się więc potrzeba, że Hollandya w liczbie narodów z Francyą zprzymierzonych umieszczona, część znaczną pomienionej summy będzie przynaglona poświęcić na żołd Francuzkiemu wojsku.

Czekamy wkrótce z Paryża wiadomości, co tam sprawią posłowie RP. do których liczby został przydany Minister Gogel. Słychać że Ludwik Buonaparte na końcu Czerwca m. do nas przybędzie. Tymczasem wojska Francuzkie pod G. Michaud rozłożyły się w prowincjach wewnętrznych i nadmorskich; Batawskie pod G. Dumonceau na granicach do wschodu. Wszystkie półki rozkaz mają być gotowe do ruszenia, co zapewne nie wprzód nastąpi, aż blizkie będą rządu i rządzącego odmiany. Wtenczas obcy i krajowy żołnierz w obozach stanie dla utrzymania porządku i cichości. Mówią, iż garnizon Francuzki stolica nasza wkrótce mieć będzie.

BRYTANNIA W.

LONDYN 15 Kwietnia. Potwierdziła się wiadomość pomyslna dla nas, że osada Batawów przygórek dobrej nadziei zupełnie podbitą została. Donoszą o tém zdarzeniu z Cap miasta G. Baird i Kap. Popham d. 26 Stycznia, następujące szczegóły przyłączając. G. Beresford z kilku regimentami posłany w pogoń za ustępującym Gubernatorem Janssens, pośpieszył do Stellenbosch, ażeby nieprzyjacielowi komunikacyą przecioł z powiatami w żywność obfitującymi. Kommendant Batawski cofnął się do Holland Kloof; gdzie stanowszy, przyciśniony niedostatkiem wszelkich zapasów, uczynił odezwe prosząc o pokoy. Tymczasem przybyła na pomoc G. Angielskiemu dywizya druga z regimentów 59, 72, 93 złożona, którą Popham do Mosellbay wysłał morzem, ażeby Batawom z boku zagroziła. Janssens widząc się zewsząd oskoczonym, przyspieszył dokończenie kapitulacyi, której osnowa następuje.

Cała osada przechodzi pod panowanie Króla Brytanii W. Wojsko Batawskie za 5 d. wyciągnie do Simonstown z armatą, bronią, zawadami, przy wojskowej paradzie. Officyerowie zatrzymają szpady, i konie, żołnierz własność wszelką: cokolwiek należy do RP. odbiorą Anglicy. Batawowie kosztem strony zwycięzkiej odprowadzeni do oyczystny, za jeńców poczytani być nie mają. Batalion Hottentotów będzie rozwiązany, jeśli nie zechce służyć Anglikom. Chorych gdy ozdrowieją, G. Baird odeszle do Hollandyi. Mieszkańce będą zachowani przy dawnych prawach i swobodach. Ponieważ Baron Hogendorp wydał znaczne summy na wydoskonalenie rolnictwa, zostawie się względem Króla i wodza Angielskiego, ażeby ten obywatel nie stracił własności. Żołnierze Batawscy na lądzie bawiąc, i na okręta zabrani, równą wygodę i żołd z Angielskim żołnierzem odbierać powinni. Dopóki nie staną w oyczystnie, służyć nie mogą przeciwko Jerzemu 3. Jeżeli zaydzie obojętność iaka i wątpliwość względem tej umowy; tłumaczoną być powinna sprawiedliwie. Podpisali kapitulacyą Janssens i Beresford, potwierdzili Baird, Popham d. 19 stycznia.

Okręt który nam wiadomość przyniosł o podbitciu zupełnem Przygórką dobrej nadziei, razem przyniosł drugą o stanie dzisiejszym osad Angielskich w Indyi wschodniej. Niektórzy XX. kraiu tego skleili związek nowy

dla odzyskania dawnej udzielnosci. Przekonał się o tey prawdzie Rządca Barłów z przejętych listów, i uczynił stosowne rozrządzenie. Podiażdy które zwyciężony Holcar znowu zaciągnął, osiadłszy w górach, ztamtąd częste wycieczki czyniąc kraj niszczą; nad rzeką Chambul woyska nasze nieraz walczyły z niemi, raz odniosłszy zwycięstwo, znaczną zdobycz wydarły nieprzyjacielowi. Skarbiec w Mysore, gdzie złożone były bogatsze sprzęty, własność potomków Tippo Saiba, został okradziony. Jeden z XX. Indyjskich dał Anglikom wielorakie dowody przywiązania i wierności w czasie krytycznym. W nadgrode kompania iemu darowała całoroczną daninę, do której płacenia obowiązał się dawniey traktatem. Holcar i Scindiach czytać i pisać nie umieją. Sami Braminowie u nich kraiem rządzą. Zwierzchność Bengalskiej prowincyi zabroniła obywatelom zabijać na ofiarę dzieci, co dotychczas na wyspie Sagor czynili corocznie. Przepięciący ten rozkaz ofiarnicy i wszyscy świadkowie mają być winnemi dopełnionego mężobóystwa, i śmiercią karani.

Fox imieniem Króla przez list okolny donosił niedawno wszystkim posłom zagranicznych Mocarstw, mianowicie obojętnych podczas wojny terazn. i nadmorskich, że rząd nasz z względów sprawiedliwych osądził za rzecz potrzebną koniecznie, ażeby Uscia rzek Ems, Elby, Weser, Trave zostały zamknięte wszystkim żeglarzom do niezamierzonego czasu. Każdy okręt czyniący przeciw temu ostrzeżeniu będzie zabrany od Anglików.

Zwycięzca Duckworth opisując bitwę stoczoną w porcie S. Domingo, donosił rządowi, że Kapitan okrętu Francuzkiego Diomede, Henry, po długim strzelaniu zwiesił flagę, i poddał się Anglikom, lecz wkrótce potem udał się do brzegu, i statek swój umyślnie osadził na piasku. Co ponieważ rzeczą jest przeciwną prawom i zwyczajowi wojennemu, wódz Angielski sądzić i ukarać przestępcę postanowił. Stawiony przed nim Henry oświadczył, że flaga jego nigdy zpuszczoną nie była; część oney większą urwała kula. To samo przyświadczyli wszyscy Officyerowie. Pokazało się nakoniec, że nie Diomede, lecz Brave okręt miał flagę zpuszczoną, co postrzegli Anglicy wtenczas, gdy ostatni przechodził środkiem między swoją i zwycięzców eskadrą. Ztąd omyłka, w mgłę grubey i dymie łatwa. Duckworth prosi Admiralicji, ażeby niewinnie od niego posądzonemu nieprzyjacielowi oddała sprawiedliwość, gdy honor nad życie droższy człowiekowi być powinien.

Pruskich okrętów bardzo wielką liczbę zatrzymano w portach naszych; rząd kazał mieć pilność o nich, ażeby nic nie zginęło. Pisma publiczne długą już listę ogłosiły wspomnianych statków; będzie dłuższa nierównie, gdy na morzu poymane, zawiać zaczną. Podziśdzień Admiralicja korsarzom nie dała pozwolenia na szukanie zdobyczy; lecz ponieważ wkrótce to nastąpić może, zatém armatorowie uzbraiają wiele okrętów, w nadziei z bogacenia się łatwego. Tak nagłą odmianę widząc kupcy Londynu zgromadzili się na radę; mając przedsięwziąć naydogodniejsze środki, ażeby w okolicznościach terazn. nie upadł handel, dusza narodu naszego. To samo czynią obywatele miast innych, naybardziej tych portów, które dotąd prowadziły handel kwitnący na rzekach Ems, Elbie, Weser, Trave; w Embden, Bremen, Hamburgu, Lubek i wszystkich portach Monarchii Pruskiej.

Kommunikacja między Dover i Calais codzienna przez Francuzkie i Angielskie statki, które tam wzajemnie zawiają. Gdy zaś Ministeryalne pisma oświadczyły wyraźnie, iż nadziei niema, żeby pokój mógł być podpisany z nieprzyjacielem; rozumieć trzeba, że przynajmniej traktujemy o zamianę ieńców. Pisma nasze dowodzą, iż mamy samych Francuzów poymanych 18 t. którą liczbę dopełnili ludzie zabrani w S. Domingo przez Adm. Duckworth; zawieszając zupełnie handel swój morski nieprzyjaciel, samych korsarzów prawie na niebezpieczeństwo wystawił. Z przeciwney strony Francuzi nie mają Anglików u siebie nad 7 t. tych nie licząc, których zatrzymali na początku wojny, ani też armii Hannowerskiej. Dziś słyhać, że wkrótce umówiona będzie zamiana prawdziwych ieńców; Anglicy zaś podczas pokoju zatrzymani, będą mogli odwiedzić oyczyste progi; sprawa ich późniey roztrząsniona być powinna. Co iednak domniemaniem tylko jest i niepewną powieścią. O woysku Hannowerskiem, i Francuzach wyprowadzonych z S. Domingo, co postanowiono, nie wiemy.

Czytany w Parlamencie i pochwalony projekt powszechney obrony Królestwa, który wygotował Windham, nie całemu podobał się narodowi. Mianowicie nieukontentowani są ochotnicy, widząc jak mało Minister ocenił ich gorliwość i ochotę, kiedy radził korpusy rozwiązać już uformowane i wyćwiczone, formować i ćwiczyć nowe, które iednak dawnym nie wyrównają zapewne; gdyż przez 26 d. w roku całym nie wiele człowiek nauczyć się może rzemiosła wojennego. Nieukontentowanie przyszło do tego stopnia, iż ieden korpus ochotników bardzo liczny, broń złożył, i rozszedł się do domów. Taki postępek towarzyszków swoich zganiły głośno inne dywizye.

Syn Kanclerza Erskine przeznaczony jest na poselstwo do Ameryki północney. Chce rząd nasz zachować zgodę i iedność z RP. tym bardziej, że Kongres nie pokazuje skwapliwości do zerwania związków dogodnych obu stronom. Dziś pewnie wiemy, że nieprzyjacielskie, burzliwe, nienawiścią i zemstą tchnące projekta, które zgromadzeniu prawodawczemu podawali Reprezentanci, na imanie statków Angielskich, konfiskatę &c. ludzie rozsądniejsi na stronę uchylić potrafili, rozkazując przynieść inne. Nie wątpimy przeto, że pokój z Ameryką zachowany będzie. Prezydent Jefferson i Ministrowie nasi w umiarkowaniu, sprawiedliwości, spólnym interesie obu narodów znajda, bez trudności sposob dogodny chęciom i powszechney potrzebie.

Admiralicja kilka okrętów lin, i kilka regimentów lądowego żołnierza wysłać jak nayprędzey kazała do Przygórką dobrej nadziei; ażeby tym posiłkiem zmocniony G. Baird, zostawiwszy liczną załogę w podbitey osadzie, mógł pośpieszyć do zawojuwania wyspy Francuzkiej i Batawii. Co bez trudności do skutku przyprowadzi, jeśli prawdziwy jest edgłos, że Adm. Willaumetz nie do Azyi, lecz do Indyi zachodniey był przeznaczony, i do Martiniki zawinął. Powieść o powtórney bitwie i nowym zwycięstwie Adm. Duckworth w tych stronach, nie potwierdza się doniesieniem urzędowym.

Liczniejszą flotę, i większe woysko lądowe rząd przeznaczył do morza śródziem. Mówiono niedawno, iż G. Craigh, który część Maltańskiej załogi przeprowadził z Neapolu do Sycylii, kazano wyspę opuścić. Pokazuje się teraz, że ten wódz z flotą i woyskiem znacznie powiększonymi, Sycylią bronić będzie od nieprzyjacielskiego niażdzu. W pismach naszych wyliczone są regimenta konne i piesze, które Jerzy 3 wysyła na ratunek zprzymierzeńcowi swojemu.

Ostatnie listy z Ameryki północney doniosły, że w portach RP. Prezydent Jefferson uzbroił wiele fregat i korwet, pod których zasłoną wkrótce wypłynąć miała znaczna liczba statków przewozowych z kilku t. żołnierza lądowego. Wodzem naywyższym być ma G. Miranda, rodem z Ameryki Hiszpańskiej; na 2 pierwszych kampaniach rowolucyney wojny służył u Francuzów, i pod G. Dumouriez dokazywał, któremu przypisano przegrą w Nerwinde r. 1793. Jedni mówią, że ten wódz uda się na podbicie wyspy Cuba; drudzy rozumieją, że wysłany będzie do Floridy, ażeby wziął dzierżawę tey prowincyi od Króla Katolickiego, na której nabycie zgodził się Kongres po długich sporach.

Adm. Trowbridge znajdujący się teraz na morzu wschodnio Indyjskiem, otrzymał kommandę eskadry, która w Przygórką dobrej nadziei ciągle stać będzie. Adm. Mitchel umarł; imie jego pamiętne jest w dziejach Angielskich, zabranie całey potęgi morskiej Batawów w New Diep i Texel r. 1799.

Z czytanych niedawno w izbie niższej papierów widziemy, że w 6 latach ostatnich, corocznie Anglicy z zagranicy po 32 mill. funtów tabaki; którey odprzedawali zawsze po 22 milli; resztę zabierała konsumpcya kraiowa. Cukru w tymże czasie corok wprowadzono do kraiu naszego po 3 mill. centnarów, z których 1 mill 130 t. przedawano cudzoziemcom.

W tychże rachunkach widziemy, że r. 1803, Brytania W. w portach swoich Europejskich, i po wszystkich osadach zamorskich, liczyła różney wielkości okrętów 20893, których ładunek wynosił ogółem 2 mill. 168 t. beczek morskich. W r. zaś 1804 okrętów było 21774 ładunku 2 mill. 269 t.